

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии **шуро**и муштараки диссертациони 6D.KOA-022 назди Донишгоҳи **милли** Тоҷикистон ва Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ба **кори** диссертациони Саидов Сулаймон Шохолмаҳмадович **дар** мавзуи “Ташаккули муносибати хонандагони синфҳои **болоӣ** ба оила ҳамчун арзиши муҳими иҷтимоӣ дар фаъолияти **тарбия**вии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ”, ки барои **дарёфти** дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод **шуда**аст

1. Аз замони қадим **то ба** имрӯз тарбияи оилавӣ диқати олимону мутафаккиронро ба худ ҷалб **карда**, дар ҳар як давраи таърихӣ мазмуну мундариҷаи он такмил ёфтааст. Мазмуну мақсади тарбияи оилавӣ ин баланд бардоштани сатҳи **маъна**вӣи халқу миллат ва ба ҳаёти мустақилона тайёр намудани **насли** наврас ба ҳисоб меравад.

Бинобар ин, дар алоқамандии зич истифода бурдан аз ақидаҳои илмии мутафаккирони гузаштаву муосир оид ба тарбияи оилавӣ, урфу одат ва анъанаҳои оилавӣ бобати ба ҳаёти оилавӣ тайёр намудани **насли** наврас масъалаи муҳим арзёбӣ **шуда**, имрӯз ҷомеа дар назди муассисаҳои таълимӣ ва **насли** калонсол вазифа мегузорад, ки ҷавонон бояд дар руҳияи ҳудогоҳӣ, ифтихори миллий, меҳанпарастӣ ва муносибати дурӯст ба оила, ки кишри ибтидоии давлат маҳсуб меёбад, тарбия **карда** шаванд.

Дар масъалаи ташаккули муносибати хонандагон, қалб аз ҳама, мероси бойи адабӣ-педагогии мутафаккирони гузаштаи форсу тоҷик мусоидат **карда** метавонанд.

Таҳқиқотҳои олимони ватанӣ ва хориҷӣ нишон медиҳанд, ки дар **насли** наврас камтаваҷҷуҳӣ ба муносибатҳои оилавӣ, аз байн рафтани урфу одат ва анъанаҳои оилавӣ, дуруст дарк накардани вазифаҳои падару модарон ҷиҳати тарбияи кӯдакон ва амсоли инҳо мушоҳида **карда** мешавад.

Давраи ҷолибу муносиб барои ташаккули муносибати арзишноки ба оила хонандагони синни калони мактабӣ ба ҳисоб меравад, ки дар остонаи муайян намудани роҳи минбаъдаи ҳаёт қарор доранд. Дар ин синну сол хонандагон арзишҳои муҳими тарбияи оилавиرو аз худ намуда, ҳамзамон муносибаташон бо ҷомеа тағйир мекунад, ки ин ба аҳамияти назариявӣ ва амалии масъалаи баррасишаванда ишора мекунад.

Чунин гузориши масъала дар шароити муосири таълиму тарбияи **насли** наврас таҳқиқи масоили ташаккули муносибати хонандагони синфҳои **болоӣ** ба оиларо ҳамчун арзиши муҳими иҷтимоӣ дар

фаъолияти тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ зарурӣ гардондааст.

Аз ин лиҳоз, омӯзиши проблемаи ташаккули муносибати хонандагони синфҳои болоӣ ба онла хамчун арзиши муҳими иҷтимоӣ дар фаъолияти тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ таҳқиқоти ҳаматарафаро таҳқиқ менамояд. Баррасии масъалаи мавриди таҳқиқ қарордодашуда дар воқеъ ба рушди муносибати сазовору арзандаи хонандагони синфҳои болоӣ ба онла таъсири мусбат мерасонад.

Маҳз, шояд аз хамин хотир, довталаби дараҷаи илмӣ кӯшиш ба харҷ додааст, ки масъалаи мазкурро дар шароити муносири ҷаҳонишавӣ мавриди таҳқиқи ҳаматарафа ва амик қарор дода шавад.

Андешаву мулоҳизоти дар боло баёншуда аз он далолат мекунад, ки мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ Саидов Сулаймон хеле муҳрам ва муҳим буда, аз арзиши назариявӣ ва амалӣ доштани таҳқиқоти диссертатсионӣ шаҳодат мекунад.

Диссертатсия мутобиқ ба талаботи Низомнома дар бораи шӯрои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 ба тасвиб расидаанд, иҷро шудааст.

Кори диссертатсионӣ дар кафедраи педагогикаи Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав иҷро шуда, бо қарори ҷаласаи васеи шӯрои олимони факултети педагогика ва варзиши Донишгоҳи мазкур муҳокима ва ба ҳимоя пешниҳод шудааст (Суратчаласа аз 30.03.2022, №8).

Дар хулосаи кафедра ва ҷаласаи васеи шӯрои олимони факултети педагогика ва варзиши Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав ба диссертатсия баҳои объективӣ ҳаматарафа ва мусбат дода шудааст.

2. Диссертатсия ба талаботи бандҳои 31-33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Дар таҳқиқоти диссертатсионӣ ҷанбаҳои гуногуни хусусият, шароитҳои мусоиди педагогӣ ва шакли воситаҳои ташаккули муносибати хонандагони синфҳои болоӣ ба онла хамчун арзиши муҳимми иҷтимоӣ дар фаъолияти тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ мавриди омӯзишу таҳқиқ ва баррасӣ қарор шудааст.

Натиҷаҳои илмӣ таҳқиқотро ба сифати маводи иловагӣ ва тавсияҳои амалӣ дар фаъолияти омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, миёна ва олии касбӣ, дар қарорди барномаҳо, дастурҳои таълимиву тарбиявӣ, дар раванди курсҳои омӯзишӣ-тарбиявии махсус ва

чорабиниҳои тарбиявӣ, **мизҳои** мудаввар ва семинару конференсияҳо, тайёр кардани корҳои **илмӣ-таҳқиқотӣ** истифода бурдан мумкин аст.

Натиҷаҳои таҳқиқот ба **дақиқ** кардани сохтор ва мазмуни мафҳуми шароитҳои ташкилию педагогии ташаккули муносибати хонандагони синфҳои болоӣ ба оила дар **фаъолияти** тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ошкор соختани **неруи** педагогии муассисаҳои таҳсилоти умумӣ дар рушди муносибати хонандагон ба оила, ҷиҳати муайянсозии раванди ғанигардонии **таҷрибай** ташаккули муносибати хонандагони синфҳои болоӣ ба оила ва **таҳлили** назариявӣ ва психологию педагогии муносибати арзишнок ба оила, **муайян** кардани низоми мафҳумҳои, ки моҳияти муносибати **маънавӣ-ахлоқии** муносибат ба оиларо дар хонандагони синфҳои болоӣ **ташаккул** медиҳанд, мусоидат мекунад.

Хулосаҳои асосӣ ва пешниҳодҳои илмию амалӣ ба бозсозии низоми муносибату ҳамкорӣ байни **муассисаҳои** таълимӣ ва оила ба мақсади ташаккул додани муносибати **арзишноки** хонандагони синфҳои болоӣ ба оила созгор аст.

Натиҷаҳои таҳқиқотро **метавон** дар чараёни дарсҳо, ҷамъомаду маҳфилҳои адабию **маърифатӣ**, чорабиниҳои беруназсинфию беруназмактабӣ, ба монанди **шабнишинӣ**, конференсия, мизҳои мудаввар дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, литсей ва гимназияҳо, дар курсҳои такмили ихтисос ва **семинарҳои** омӯзишӣ ҷиҳати такмили маҳорати касбии омӯзгорон, дар **таҳияи** диссертатсия ва корҳои курсиву дипломӣ васеъ истифода бурд.

3. Мазмун ва муҳтавои диссертатсияи Саидов Сулаймон Шохолмаҳмадович дар мавзӯи “Ташаккули муносибати хонандагони синфҳои болоӣ ба оила ҳамчун арзиши муҳими иҷтимоӣ дар фаъолияти тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ” ба бандҳои зерини шиносномаи ихтисоси илмии 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот: **банди 3** – «Антропологияи педагогӣ» (низомҳои /шароитҳои/ рушди шахс дар чараёни таълим, тарбия, таҳсилот;), **банди 4** – «Назария ва концепсияи таълим» (қонуниятҳо, принсипҳои таълими бачагон дар давраҳои гуногуни бавоярасии онҳо; навҳо ва амсилаҳои таълим, ҳудудҳои истифодаи онҳо;) мувофиқат мекунад.

4. Натиҷаҳои таҳқиқот ва хулосаҳои асосӣ дар мавридҳои зерин тасвир ва тасдиқи худро ёфтанд:

- дар раванди ташкили фаъолияти таълимӣ-тарбиявии омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ;
- хангоми гузаронидани курсҳои такмили ихтисоси омӯзгорон;
- дар конференсҳои илмӣ-назариявӣ, семинарҳо доир ба масъалаи назария ва амалияи таълиму тарбия;

- дар гузориш ва муҳокимаҳои мунтазам дар чаласаҳо ва семинарҳои илмӣ-амалии кафедраи педагогикаи уйдонишгоҳии ДДБ ба номи Носири Хусрав;

- хангоми маъруза ва суҳбронихо дар конфросҳои илмӣ-амалии донишгоҳӣ ва ҷумҳуриявӣ.

Муқаррароти асосии кори диссертатсионӣ ҳамчунин дар интишороти муаллиф тавассути наشري мақолаҳои илмӣ дар нашрияҳои илмӣ ва ироаи маърузаҳо дар чорабиниҳои илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ ироа ва тасвиби худро ёфтаанд. Ҳамчунин, натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар 13 интишороти муаллиф инъикос ёфтаанд, ки аз онҳо 7 номгӯй дар мақаллаҳои илмӣ тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъб расидаанд.

Теъдоди интишороти доғалаб дар нашрияҳои тақризшаванда ба талаботи банди 34 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни 2021, №267 тасдиқ шудааст, мутобиқ аст.

5. Маводи диссертатсия бо истифода аз ишораҳои мувофиқ ба муаллифони онҳо ва ба сарчашмаҳои иқтибосшуда қорбаст шудаанд, ки ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқат мекунад.

6. Диссертатсия ба талаботи банди 53-и Низомнома дар бораи шӯрои диссертатсионӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, аз ҷониби муаллиф мустақилона навишта шудааст, дорои ягонагии дохилӣ, натиҷаҳо ва муқаррароти нави илмӣ барои ҷимояи ошқор мебошад, ки аз саҳми шахсии муаллифи таҳқиқоти диссертатсионӣ дар илми педагогика шаҳодат медиҳад.

7. Талаботи Низомнома дар бораи шӯрои диссертатсиониро ба роҳбарӣ гирифта, комиссияи экспертии диссертатсияи Саидов Сулаймон Шохолмаҳмадович тавсия медиҳад, ки:

1) Диссертатсияи Саидов Сулаймон Шохолмаҳмадович дар мавзӯи “Ташаккули муносибати хонандагони синфҳои болоӣ ба оила ҳамчун арзиши муҳими иҷтимоӣ дар фаъолияти тарбиявии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ” барои ҷимоя дар шӯрои диссертатсионӣ иҷозат дода шавад;

2) **Ба сифати муассисаи пешбар** - Донишгоҳи давлатии Данғара ва **ба сифати муқарризони расмӣ:** Раҳимзода Хуррам - доктори илмҳои педагогӣ, профессор, ходими пешбари шуъбаи педагогика ва психологияи Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи А. Ҷомии академияи Таҳсилоти Тоҷикистон ва Бобоева Маҳбуба Ҷӯрахоновна - номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти кафедраи педагогикаи умумидонишгоҳии

Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳ Рӯдакӣ таъин карда шаванд.

3) Барои муайян кардани вақти Ҳимоя, нашр ва ҷойгир кардани эълони Ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферат дар сомонаҳои Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, нашр ва паҳнкунии автореферат иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти,
доктори илмҳои педагогӣ

Шербоев С.

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илмҳои педагогӣ

Муҳаммедов Ғ.Б.

номзади илмҳои педагогӣ

Лутфуллоева Л.

17.10.2022

*“Имзои С. Шербоев, Ғ.Б.Муҳаммедов
ва Л. Лутфуллоева ро тасдиқ мекунам”*

Нозири кадрҳои АТТ

М. Саидова

